

Duivelswandelstok (*Aralia elata*)

Ze lijken in de winter op stokken in de grond gestoken, de kale takken van de struikvorm van deze bijenplant. Wie de korte scherpe stekels ziet die verspreid aan de takken zitten, verwondert zich niet over de naam van de plant: Duivelswandelstok. Gelukkig ziet zij er vriendelijker uit als er bladen aan zitten; en als de bloei daar is, is er bovendien nog het gezoem van de vele bijen, wat wil je als imker nog meer.

Klimopfamilie

104

De Duivelswandelstok behoort tot de Klimopfamilie (Araliaceae). Deze is nauw verwant met de Schermbloemenfamilie (Apiaceae) en daarom zijn beide in dezelfde orde, de Apiales, opgenomen. Een overbekende bijenplant uit de Klimopfamilie is de laat in het jaar bloeiende Klimop (*Hedera helix*). Het geslacht *Aralia* telt enige tientallen soorten waarvan de natuurlijke verspreidingsgebieden in Azië en Noord-Amerika zijn gelegen. Het overgrote deel van de soorten groeit in China. De Duivelswandelstok is in 1830 vanuit Japan naar Europa gebracht en in cultuur genomen. De plant is in ons land winterhard en vindt haar toepassing in tuinen en plantsoenen als sierplant. De plant heeft de vorm van een struik of een kleine boom. Bij de struikvorm ontwikkelen zich een aantal dunne takken vanuit de basis, die zich soms bovenaan vertakken. Ze hebben een grijze bast en zijn bezet met korte stevige scherpe stekels. De sierwaarde heeft zij te danken aan de grote bladeren. De bladeren hebben een lange steel. Ze zijn dubbel geveerd en zijn samengesteld uit vele, fijn getande, eironde blaadjes, die aan de onderzijde lichter groen gekleurd zijn. Het hele blad kan wel een meter lang worden. Aan beide zijden hebben de nerven een stekelige beharing.

Mannelijke en vrouwelijke bloemen

De bloei begint in augustus en zet zich voort tot in september. De bloemen verschijnen boven aan de plant in de oksel van de bladeren. De bloeiwijze is een grote veel vertakte pluim die zowel mannelijk als vrouwelijke bloemen bevat. Door de vorm en de kleur valt het verschil tussen beide bloemtypen direct in het oog. Bij beide typen staan de bloemen in kleine schermen die aan de basis smalle omwindselblaadjes hebben. De schermen van de vrouwelijke bloemen staan aan het eind van de vertakkingen, een gunstige

plaats om bestoven te worden, want de kans is nu groot dat aanvliegende insecten eerst op deze schermen gaan landen. Het vruchtbeginsel van de vrouwelijke bloemen bestaat uit vijf delen, ieder voorzien van een stijl met stempel en van een zaadknop. De delen hebben een harde wand waarmee ze met elkaar verkleefd zijn. Ze worden tezamen geheel omsloten door de kelk die gevormd wordt door vijf met elkaar vergroeide groene bladen. Een bloemkroon ontbreekt. De schermen van de mannelijke bloemen staan onregelmatig verspreid langs de vertakkingen. De kort gesteelde bloemen zijn ook vijftalig; ze hebben een komvormige kelk van met elkaar vergroeide kelkbladen, licht geel-groene kroonbladen en ver uit de bloem stekende meeldraden. In het midden van de bloem staan dicht bij elkaar vijf stijlen die omringd worden door een kussenvormige discus, waaruit de nectar wordt afgescheiden. Het vruchtbeginsel ontbreekt hier.

Bijenbezoek

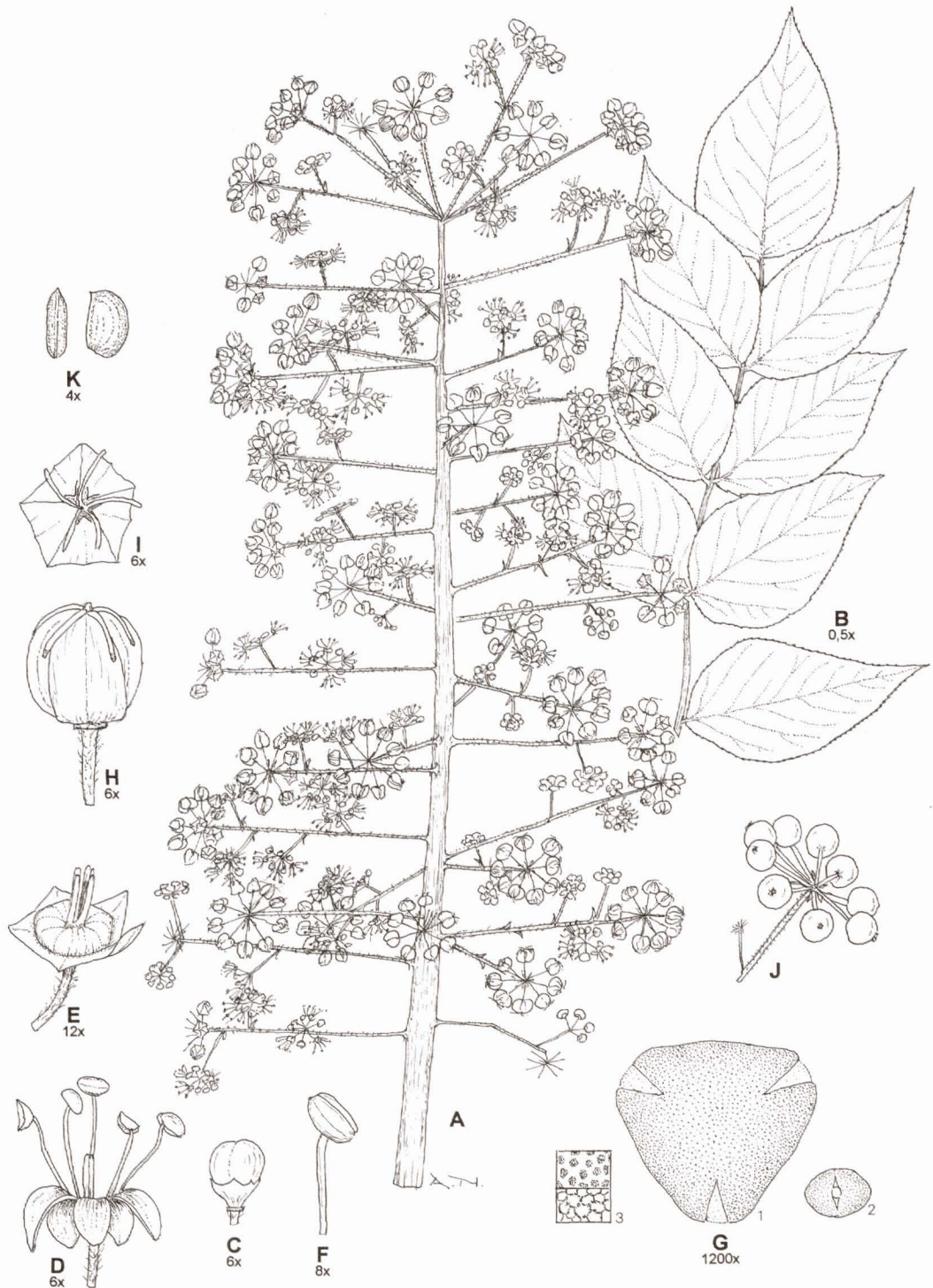
Bij warm weer is er een druk bijenbezoek op de bloemen van de Duivelswandelstok. Ze verzamelen zowel nectar als stuifmeel. Opmerkelijk is de kleur van de stuifmeelklompjes. Bij het opengaan van de helmhokjes is het stuifmeel lichtgeel. Tijdens het verzamelen van het stuifmeel in de korfjes van de achterpoten verandert de kleur in mosgroen, dat in sommige gevallen tussen bijen onderling in tint kan verschillen.

Cultuurvariëteiten

In het laatst van de negentiende eeuw zijn in Boskoop twee bonte variëteiten van de Duivelswandelstok in cultuur gebracht. De ene heeft wit gerande blaadjes, de 'Variegata', en de andere geel gerande bladeren, die met de naam 'Aureo-variegata' de wereld is ingegaan. Door de trage groei lenen de bonte vormen zich beter voor kleine ruimtes.

Vermeerdering

De plant vermeerderd zich door zaad en de vorming van ondergrondse uitlopers. In onze contreien vindt alleen zaadvorming plaats wanneer na de bloei het weer nog voldoende lang warm blijft. De vrucht is een bes, rond van vorm en zwart van kleur, waarin zich vijf zaden kunnen vormen. Ze hebben een harde schaal.

Duivelswandelstok (*Aralia elata*)

A bloeiwijze; B deel van blad; C knop mannelijke bloem; D mannelijke bloem; E kelk, nectarium en stijlen mannelijke bloem; F meeldraad; G stuifmeelkorrel: 1 polair, 2 equatoriaal, 3 korreloppervlak (tricolporaat, PxE = 20x25 µm); H vrouwelijke bloem van opzij; I vrouwelijke bloem van boven; J vruchten; K zaad.